רבא אמר כגון שהיה לו חולה בתוך ביתו ושחט אמו ביום הכפורים וכי האי גוונא מי אסיר °לא תשחטו אמר רחמנא והא לאו שחיטה היא? הא אמרי במערבא דחייתו לצוק זו היא שחיטתו: אם של שם מת זה שעלה עליו וכו': אמר רב *שני שבזוג ראשון יקרב שני שבזוג שני ירעה רבי יוחנן אמר *שני שבזוג ראשון ירעה שני שבזוג שני יקרב, במאי קא מיפלגי *רב סבר בעלי חיים אינן נידחין ורבי יוחנן סבר בעלי חיים נידחין, ① מאי טעמא דרב? ~~דיליף ממחוסר זמן~~: מחוסר זמן-לאו אע"ג דהשתא לא חזי כי הדר מיחזי שפיר דמי, הכא נמי לא שנא, מי דמי, התם לא איתחזי כלל, הכא נראה ונדחה? אלא ② היינו טעמא דרב ~~דיליף מבעל מום עובר~~: בעל מום עובר לאו אע"ג דלא חזי השתא כי הדר מיחזי שפיר דמי הכא נמי לא שנא, והתם מנא לן דכתיב °כי משחתם בהם מום בם: מום בם הוא דלא ירצו, הא עבר מומן ירצו, ור' יוחנן מיעט רחמנא בהם: הם הוא דכי עבר מומן ירצו הא כל דחויין הואיל ונדחו נדחו, ורב, ההוא בהם: בעינייהו הוא דלא מירצו *הא ע"י תערובות מירצו כדתנן *איברים תמימים באיברים בעלי מומין ר"א אומר אם קרב הראש של אחד מהן יקריבו כל הראשין כולן, כרעיו של אחד מהן, יקריבו כל הכרעיים כולן, וחכ"א *אפילו קרבו כולן חוץ מאחד מהן יצא לבית השריפה ואידך נפקא ליה מבם בהם ואידך בם בהם לא דריש; ולרב נהי נמי דבעלי חיים אינן נדחין אי בעי האי נקריב אי בעי האי נקריב? אמר רבא-רב סבר לה כרבי יוסי דאמר *מצוה בראשון, הי רבי יוסי אי נימא רבי יוסי דקופות דתנן *שלש קופות של שלש שלש סאין שבהן תורמין את הלשכה וכתוב עליהן אלף בית גימל ותניא אמר רבי יוסי למה כתוב עליהן אלף בית גימל? לידע איזה מהן נתרמה ראשון להביא הימנה ראשון שמצוה בראשון דילמא שאני התם דבעידנא דאתחזי קמייתא לא אתחזי בתרייתא אלא רבי יוסי דפסח (*דתנן) *המפריש פסחו ואבד והפריש אחר תחתיו ואחר כך נמצא הראשון והרי שניהן עומדין איזה מהן שירצה יקרב דברי חכמים רבי יוסי אומר מצוה בראשון ואם

ויקרא כב · שם

רבא אמר · מחוסר זמן דאיצטריך קרא לשעיר המשתלח כגון שהיה לו למי שמוכרן לציבור חולה בתוך ביתו שמותר לחלל עליו יום הכפורים ושחט את אמו של שעיר שנעשה מחוסר זמן משום אותו ואת בנו לאחר שהגריל עליו: **מי אסיר** · להוליכו לצוק משום אותו ואת בנו: **אין נדחין** · אם אירעה

תורה אור

להם שעת פסול עדיין יכולין להתקן כשיזדווג לו אחר ולא אמרי' הואיל ונדחה ידחה אלא בשחוטין כגון מת המשתלח ישפך הדם: **הא על ידי תערובות ירצו** · כרבי אליעזר: **איברים** · של עולה תמימה שנתערבו בהן איברי בעלת מום אחת: **אם קרב הראש של אחד מהן** · קודם שהרגישו בדבר: **יקריבו כל הראשין כולן** · ותולין האיסור באותו שקרב כבר ותלינן לקולא דהואיל ונתערבו אין כאן ספק איסור דאורייתא למיזל לחומרא דלא הזהירה תורה עליך אלא כשהן בעצמן שנאמר "בהם" כי משחתם בהם מום בם: כי איתנהו בעינייהו: **מבם בהם** · מדמלי למיכתב בם וכתב בהם: **בעידנא דאיתחזי קמייתא לא איתחזי בתרייתא** · אבל האי לא איתחזי קמא עד דאיתחזי בתרא, שאף על פי שהגריל עליו אינו ראוי לישחט עד לאחר מתן דם הפר ובתוך כך מת חבירו והביאו שנים והגרילו עליהן וכשהגיע זמן שחיטת השעיר כבר זה האחרון עומד: **אלא רבי יוסי דפסח** · דהא הכא לא איתחזי קמא עד דאיתחזי בתרא שהרי אין זמן שחיטת פסח אלא לאחר חצות וקודם לכן אבד ראשון והפריש שני ונמצא ראשון והרי שניהן עומדים כשהגיע זמן שחיטה ואפילו הכי קאמר רבי יוסי מצוה בראשון:

יתקיים

* ונראה ונדחה הוי סיבה לפסול הא'

ולא נהירא ליה דהא בעיא היא בפ' כל הקרבנות (מנחות דף פו:) אי לקי משום בעל מום על יין הפסול לנסכים ועלתה בתיקו מיהו יש לומר מנסך מים יוכיח דחייב בחוץ אף על גב דלא אשכחן שילקה עליהם משום בעל מום ולי הוקשה היכי קאמר דאתיא מבינייהו משחיטת חוץ ומהעלאה וממנסך ניפרוך שחייבין בע"ז ויש לומר דלאו דוקא נקט לגלויי אקבלה דלא תיתי דלקבלה לא איצטריך אלא לגלויי אקמילה דלא תיתי דבקמילה ליכא למיפרך כדפרכינן דהא חייבין עליה בע"ז כמו שחייבין על השחיטה דקמילה דמנחה במקום שחיטה דזבח לכל מילי וא"ת בקמילה נמי איכא למיפרך מה להנך שכן חייבין על החמץ תאמר בקמילה כדמשמע בפ' תמיד נשחט (פסחים דף סג:) יש לומר מנסך יוכיח דפטור על החמץ וחייב בחוץ וא"ת כיון דסוף סוף לא אתיא מבינייהו אלא אם כן נימא מנסך יוכיח מאי איצטריך למימר תיתי מבינייהו הא ממנסך לחודיה אתו דליכא למיפרך מידי וי"ל איכא למיפרך מה למנסך שכן קבע לו ראשו של מזבח תאמר בקמילה ותאמר בזריקה שעומד על הרצפה וזורק דמים למטה מחוט הסיקרא: **דחייתו** לצוק זו היא שחיטתו. הקשה הרב רבי משה מפונטייז' ז"ל דבפרק אותו ואת בנו (חולין דף פא:) °תנן השוחט עגלה ערופה ושור הנסקל וכו' חייב ור"ש פוטר פירוש דה"ל שחיטה שאינה ראויה ופריך בגמרא [שם דף פב.] והתנן נמצא ההורג עד שלא נערפה העגלה תצא ותרעה בעדר אלמא לא מיתסרא מחיים ואמאי פוטר ר' שמעון ומשום הכי קאמר עלה עגלה ערופה איכא משנה ואמאי לא קאמר השוחט דמתניתין היינו עורף ורבי שמעון פוטר משום דלא חזיא לאכילה וחייב לרבנן דעריפתה זו היא שחיטתה כדאמרי' הכא דחייתו לצוק זו היא שחיטתו ובפרק חטאת העוף בזבחים (דף ע:) אמרינן דעריפה מטהרת מידי נבילה ותירץ ר"ת דלא הוה ליה למיתני השוחט אלא העורף ודוחק הוא דדילמא תנא שוחט משום פרת חטאת ושור הנסקל דמיתנו בהדה כדאשכחן ריש פרק השוחט (חולין דף כט:) דקאמר סיפא בקדשים ודקאמר שחיטתן כשרה מליקתן כשירה מיבעי ליה איידי דסליק מבהמה תנא שחיטתן כשירה וכן הא דקתני התם *)השוחט **)חיה ועוף ולא יצא מהם דם וכו' וקאמרינן בגמרא אי סלקא דעתך בקדשים חיה בקדשים מי איכא אבל לא פריך אי בקדשים שחיטה בעוף מי איכא אלא משום בהמה וחיה נקט השוחט: **התם** לא איתחזי כלל הכא נראה ונדחה הוא · ואפילו לרבי יוחנן דסבירא ליה בפרק קמא דקידושין (דף ז:) ובפ"ק דזבחים (דף יב.) דיחוי מעיקרו הוי דיחוי ואפילו בבעלי חיים גבי בהמה של שני שותפין הקדיש חציה וחזר ולקחה והקדיש חציה קדושה ואינה קריבה ולא דמי למחוסר זמן דהתם מעשה שהקדישה היתה דחויה ואף על גב דגבי מחוסר זמן נמי אמרינן לילה לקדושה יום להרצאה אלמא אף ע"ג דבעידנא דאקדשיה לא חזיא להקרבה אפ"ה כי חזי למחר מקריב ליה ולא אמר דיחוי מעיקרו הוא וכן כל קרבן שהקדישו ביום ועבר עליה לילה אחת שלא הקריבו לא לקרביה דהוה ליה נראה ונדחה ואין לתרץ לילה לאו מחוסר זמן ולא חשיב נדחה דהא הכא חשיב נדחה אע"ג דהדר חזי ביומיה וי"ל כיון שאינו מחוסר מעשה בגופו לא חשיב נדחה ועוד דלילה לא חזיא להקרבת שום קרבנות אבל הכא שצריך להביא שנים אחרים ולהגריל עליהם דהוי כמחוסר מעשה ועוד דהוא זמן הקרבה ואפ"ה לא מצי לאקרוביה הלכך חשיב דיחוי: **הא** על ידי תערובת מרצו כדתנן כו' · וסבירא ליה כרבי אליעזר א"נ אפילו כרבנן אע"ג דפליגי עליה רבנן התם בברייתא רבנן דמתני' שרו מדאורייתא כדמשמע לישנא דמתניתין דלא אסרו אלא אבר הנשאר אבל אותם שקרבו ועלו למערכה לא ירדו ומדרבנן הוא דאסרי לכתחילה כדמשמע לישנא דמתניתין אפי' קרבו כולם חוץ מאחד מהם יצא לבית השריפה: **ואידך** נפקא ליה מבם בהם · והשתא איכא שלשה דרשות הא עבר מומם ירצו ואידך הא כל דחויין הואיל ונדחו ידחו ואידך הא על ידי תערובת מירצו והא דלא מייתי התם בפ' התערובת (זבחים דף עז:) דרשא דרבי (*יוחנן) משום דלא בעי לאתויי אלא הנך שתי דרשות דאפי' רב מודה בהו והא דמשמע התם דדרשא *דר' יוחנן מה"א דבהם אין לחוש בזה דלא נחת גמרא לדקדק בזה: ואם

רבינו חננאל

מבן ח' ימים לא איצטריך קרא דהא פשיטא היא דלא קדוש כי איצטריך קרא כגון שהיה לו חולה מסוכן ושחט לו שעירה ביוה"כ ויש לו בן ראוי לקרבן לאותה השעירה והיה מזומן עם שעיר אחר והגריל עליהן מקודם שתשחט אמו ועלה עליו הגורל לעזאזל. והוא אסור לשוחטו ביום אחד עם אמו כמחוסר זמן סד"א כבר נקדש וישתלח קמ"ל דלא ואקשינן עליה וכי האי גוונא אסיר אותו ואת בנו לא תשחטו אמר רחמנא ושעיר המשתלח אינו נשחט ודחי הכי דחייתו לצוק היא שחיטתו: ואמר אם של שם מת כו'. פי' כגון שהגריל על שני השעירים ומת אחד והביא שנים אחרים והגריל עליהן. ואמר אם של שם מת זה שעלה עליו הגורל לשם יתקיים תחתיו. ואם של עזאזל מת זה שעלה עליו הגורל לעזאזל יתקיים תחתיו. והוא העומד במקום המת. נשארו שנים האחד הראשון שמת חבירו והאחר שעמד חבירו במקום המת וחלקו בה רב אמר שני שבזוג ראשון שמת חבירו הוא יקרב. דבעלי חיים אין נידחין ויליף לה מבעל מום עובר התם לאו אע"ג דאינה (לא) חזיא להקרבה דהוא אית ביה מום כי עבר ליה מומא והדר חזי שפיר דמי. הכא נמי לא שנא. וסבר לה רב נמי כר' יוסי דאמר מצוה בראשון לפיכך אמר שני שבזוג ראשון יקרב. ור' יוחנן אמר שני שבזוג שני יקרב אבל שני שבזוג ראשון ירעה כי כבר נדחה. והא דיליף רב מבעל מום עובר שאני התם דכתיב כי משחתם בהם מום בם ודייקינן משחתם בהם לא ירצו כלומר כל זמן שבהם מום פסול הא עבר המום שבהם כשר. וילפינן מינה דכל הדחויין אע"ג דהדר חזו פסולין מדכתיב הכא בהם בא לו זה הדין ולא בכיוצא בהם כי האי גוונא פסול והדר חזו. ורב אמר לך האי בהם לא אתא אלא ללמד כ"ז שהמום בהם לא ירצו אי איתנייהו בעינייהו אבל אם נתערבו מירצו כדתנן בזבחים פרק ח' נתערבו אברים באברים בעלי מומין ר' אליעזר אומר אם קרב הראש של אחד מהן יקרבו כל הראשים כרעיו כל אחד מהן יקרבו כל הכרעים וחכ"א אפי' קרבו כולן חוץ מאחד מהן יצא לבית השריפה ומפרש בגמ'

טו א ב מיי' פ"ט מהל' עבודת יוה"כ הל' יז:

טז ג מיי' שם הל' טו:

יז ד מיי' פט"ז מהל' מעשה קרבנות הל' ד ופ"ו מהל' פסולי מוקדשין הלכה א:

יח ה מיי' שם הל' כא:

[תמורה כג.]

[שם כג.]

[זבחים עג. עג:]

פסחים עג: לח.

קידושין ז:

זבחים יב.

כריתות כח:

תמורה כו:

[פי' תוס' זבחים עד. ד"ה רב דאמר וכו']

[תמורה כג:]

מגילה כה: לעיל סב. שקלים פ"ג מ"ב

[צ"ל דתניא]

◆◆◆

גליון הש"ס

גמ' מי דמי התם לא איתחזי. בתוס' תמורה דף כ ע"ב ד"ה שמע מינה כאן ואידך שם: תוס' ד"ה דחייתו וכו' מקבשוחט פרת חטאת ושור הנסקל ועגלה ערופה כצ"ל:

[צ"ל אליעזר]

גי' רש"א דר"א

נושא/מבנה

מת המשתלח מגרילים זוג פעם - יהיו עכשיו ב' זוגות מי מהם מקריבים - מח' רב ור' יוחנן

◇ חיפוש בסיס זכרי רב שאומר ראשון בגלל שאין בעלי חיים נידחין

נושא

אע"פ שרב סובר אין בעלי חיים נדחים - למה הוא סובר דוקא הראשון - דמצוה בראשון

מבנה

△ חיפוש מקור שמתאים לעניננו שמצוה בראשון

---

*) דף לג: **) [צ"ל בהמה חיה וכו']

תוספות ישנים

***מחוסר** פתיחה כמחוסר מעשה דמי. וכיון שעל גוף הקרבן נאמרה הוי כמו שהיא בגוף הקרבן כדפי' רש"י א"נ הואיל ובשעת שחיטת הקרבן צריך שיהא השער פתוח הוי כמו בגופו אבל שאר עבודת היום לא שייכי בגוף השעיר. מ"ר. כך סוגיא דמחוסר זמן פי' בפ"ק דמנחות (דף ה.) ובפ"ק דזבחים (דף יב.) ותימה לרבי דהכא משמע דלית ליה לרב חסדא הואיל אפילו לחומרא היכא שמחוסר מעשה דלא בעי למימר הואיל וראוי לשעיר הנעשה בפנים דמחוסר הגרלה ואילו בפסחים פרק תמיד נשחט (דף סג.) קאמר גבי שחטו למולים לזרוק דמו לערלים דפליגי התם רבה ורב חסדא וקאמר רב חסדא הואיל ואי בעי מתקן נפשיה ופריך ומי אית ליה לרב חסדא הואיל כו' אלא לרב חסדא קשיא ומשני כי לית ליה לקולא אבל לחומרא אית ליה אלמא אית ליה הואיל לחומרא אפי' היכא דמחוסר מעשה. וי"ל. וה"ר אלחנן תירץ דהתם כיון שכל שעה בידו לתקן עצמו ובאיסור כרת הוא עומד הילכך לא חשיב כמחוסר מעשה: **אביי** נימא הואיל וראוי לשאלה לשמו חייב כו'. רש"י פירש דגרס טעמא דשאלה לשמו הוא הא סתמא לשמו הוא וקשור ולא נודע למה הגיה רבינו שלמה כן דהא לאו מקשה לא אסיק אדעתיה טעמא דעקירה כלל ובתמיד נשחט איתא לכך גירסא שהגיה רש"י כאן ומחקה שם ורבינו יעקב מקיימה כמו שפירש כאן אבל כאן אין צריך להגיה כלום:

*שייך לדף סג ע"א

והתנן מחוסר זמן כו'. השתא ס"ד דמטעמא דהואיל מחייב ליה בלשמו: **ואמר** רב חלקיה בר טובי כו'. בלאו רב חלקיה בר טובי קשיא ליה מתני' שפיר דעל כרחין שלא לשמו חייב בלאו הואיל ועקירת הוא שמה עקירה ופטור דקתני גבי אשם היינו בלשמו ואם כן תיקשי ליה דאפילו לשמו אמאי מחייב הא משנה זו פטרה אלא משום דמשכח הך משנה ופירשה רב חלקיה בר טובי מייתי מילתיה ויותר מזה יש בתלמוד שכמה פעמים מביא דברי האמורא שמפרש המשנה שמביא להקשות ממנה ואע"פ שאינו צריך למימרא כגון הכיא דשמואל דבכורות (דף מב.) דאמר שמואל לא קדושין בתמורה ולא מקדישין בשעת תמורה וכן בפ"ק דחולין נמי איכא כי האי גוונא. מ"ר *):

ולא תניא פרת חטאת ושעיר המשתלח כו'. פרת חטאת צ"ע כדפירש רש"י דהא פרת חטאת ממעטינן מאל פתח אהל מועד: **יצאו** אלו שאין מיוחדין לה'. וא"ת למה לי למעוטי שעיר המשתלח [אחר] וידוי בפרק בתרא דזבחים (דף קיג:) מדאינו ראוי לפתח אהל מועד תיפוק ליה דממעיט שעיר מלה' יש לומר ואל פתח אהל מועד עיקרו בא משום [פרת] חטאת אי נמי לא הוה ממעטינן ליה נמי א) (אחר) הגרלה מאל פתח אהל מועד אי לאו אשכחן דממעיט מלה': **אבל** בעל מום דמשמע זימניה איתא לא. וא"ת אפילו

*) עי' שייך לדף סג ע"א

א) נ"ל קודש: